

SZNITA Z BAJLAGOM

ALMANACH

PIĄTY REGIONALNY KONKURS POETYCKI
- PO ŚLĄSKU IM. KS. NORBERTA BONCZYKA

SZNITA Z BAJLAGOM
ALMANACH POETYCKI

V REGIONALNY KONKURS POETYCKI - PO ŚLONSKU
IM. KS. NORBERTA BONCZYKA

RUDA ŚLĄSKA 2009

Copyright by
Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej

Redakcja i opracowanie
Krystian Gałuszka

Projekt okładki
Jerzy Obrodzki

Fotogramy
Krystian Gałuszka

*Zdjęcie na okładce przedstawia piekarok w Rudzie Śląskiej,
który został odrestaurowany i zamieniony w kapliczkę.*

Wizerunek ks. Norberta Bonczyka opracowano na podstawie
portretu pędzla Czesława Kuryatto.

Śląskie.
Pozytywna energia

Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej
41-710 Ruda Śląska, ul. Dąbrowskiego 18

Ruda Śląska 2009

ISBN 978-83-928622-8-4

PRZEDMOWA

Niniejszy almanach o wdzięcznym tytule Sznita z bajlagomÓ jest niecodzienną propozycją wydawniczą, gdy gromadzi autor w nagrodzonych na organizowanym ju od pięciu lat przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Rudzie Śląskiej konkursie:

Regionalny konkurs poetycki - po ślonsku im. ks. N. BonczykaÓ

Almanach w niebywały spos b - co było r wnie zaskoczeniem dla organizator w - tłumaczy zasadność organizacji tego konkursu, bo oto okazuje się, e liryka zapisana w etnolekcie śląskim nie jest drewnianaÓ jak określił ją jeden z krytyk w. Jest naturalna i ywa, szczeg lnie dla os b, dla kt rych język sercaÓ jest językiem pierwszym.

Organizatorzy w szczeg lny spos b polecają propozycje poetyckie os b nagrodzonych w bie ącej edycji konkursu, gdy z perspektywy lat okazuje się, i wawrzyn śląskiego Homera trafił do nich nieprzypadkowo.

W roku 2009 Jury Regionalnego Konkursu Poetyckiego po ślonsku im. ks. Norberta Bonczyka w składzie: Maciej Szczawiński przewodniczący jury, Jan Wy goł, Krystian Gałuszka, Jerzy Obrodzki postanowiło:

- przyznać I nagrodę Panu Krzysztofowi Kokotowi z Nowego Targu za zestaw wierszy,

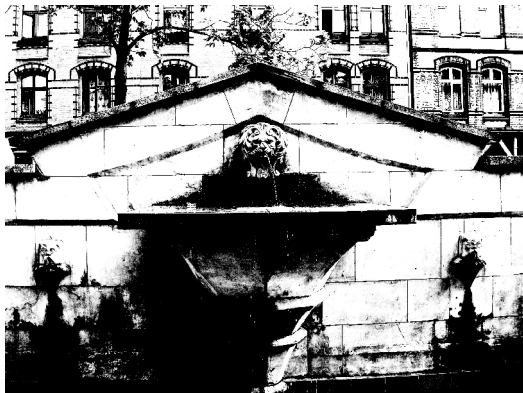
- przyznać dwie II nagrody: Panu Bogdanowi Nowickiemu z Świętochłowic za zestaw wierszy i Tytusowi Kamilowi Rolskiemu z Zabrze za zestaw wierszy,

Ponadto Jury postanowiło wyróżnić następujących autorów, publikując ich teksty w okolicznościowym wydawnictwie: Pana Stanisława Neblika z Rybnika za wiersz „Nawracyni Śluzoka” Panią Barbarę Gromotkę z Kuźni Raciborskiej za wiersz „Ponboczek padół”, Pana Bronisława Wątrobę z Rudy Śląskiej za wiersz „Utopkowo tragedyo”

Zapraszamy zatem do lektury.

Krzysztof Gałuszka

ŁUKASZ BRO EK

DOM

Kaj eś m j domku.

Z omom w zopasce przy łoknie,
z ptokami, gołymbiami, płaconcymi ze luftu
za erbnynty futer.

Kaj eś.

Kaj eś m j domku,
z czerwonymi futrzinami,
sztrajchowanyymi po ycanom farbom z roboty.
Z piyknyymi kwiotkami, szczygłym i omom
czekajoncom na starzika przy łoknie.

Kaj eś.

Kaj eś m j domku,
z wylotanyym placym,
frelami, karlusami, gonioncymi rolwagi.
Z ryczoncymi chlywikami e bydzie co jeś.
łojcym, wo oncym ciepło - po szychcie
na karze ze hołdy.

Nos dw ch bajtli,
trzymajoncych sie kiecki mamy.

Kaj eś.

Kaj eś m j domku kochany.

MOJA

Na łodpuście przy szizbudzie,
poznołch frelka, w mieście Rudzie.
Stoła z fatrym, w lizok szczyłoł.
Jo z wra ynia bratza wyoł.
Pogaftała na mie z boku,
miała chyba zwanzig rokow.
Jo niywiela wiyncyj mioł,
choć na frelach ech się znoł.
Dziś mom onkom, babciom jest
Jo jom kochom dali fest.

YCIE

Pod zdeptanom trawom, ty je ycie.

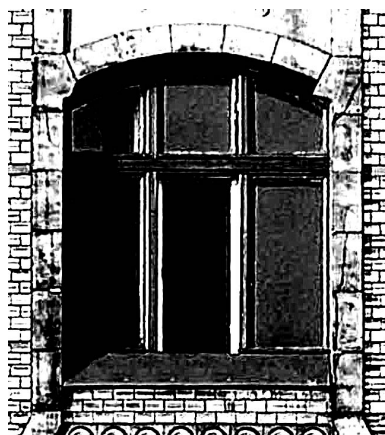
Take same, jak łobok na łonce

Pomiyndzy kwiotkami.

Pod zdeptanom trawom, ty je ycie.

Chocia kwiotkow niy ma.

DANUTA DĄBROWSKA - OBRODZKA

PRZELATUJOM BOCIANY

jeszcze du o miejsca
momy w doma
i srogi gornek mlyka
Stojmy
z łotwartom bajkom
przi łoknie

w łożwarte łokna
muzykom wciskajom sie dzwony
anioł czeko na drodze
murem stoi kościół
Zaproszynie
Lecymy
pozbiyrać myśli
na znak spokoju
znomy świyntych
i tych co kuszom
śpiywomy
piyrwsze zwrotki
a swoje słowa
przychodzm po tym
jak idymy nazod
w łożwarte łokna
muzykom
wciskajom sie dzwony

eby sie uwijać
wymyślono zygor
i na byle jakie pszonie
niy ma miejsca
na przekroczenie dni
niy ma czasu
niy idzie iś na szryjk
i nałokoło
zawsze jest dwanoście
na dwanoście
ale
w kuchni mo być stoł
i izba do łodpoczynku
a jo
przeproszom cie za błyndy
i chca sie zeprzić na twojim ramiyniu
bo jo
na tyla mom czasu
na wiela mom ciebie

BARBARA GROMOTKA

PONBOCZEK PADOŁ...

We tamto słoneczne popołudnie

Ponboczek padł -

poć do mie

Jo tulyłach cie

Klynczałach przy Ciebie

Prosiyłach...

Być tu

Być tu moj Miyły

Być tu do mie

Dlo noszego małego synczka

Głosktałach Twoje włosy

Prosiyłach Ciebie...

Prosiyłach Ponboczxka...

Ponboczek szepłnył

Poć do mie

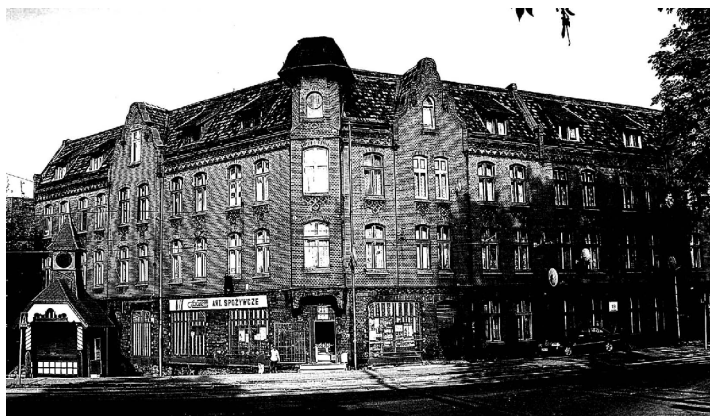
Onygo eś posuchoł

A mie yno cichutko...

Poło ył eś gowa

Na ramiyniu...

MAREK WACŁAW JUDYCKI

CIOTKA FRANCKA

Nieboga ciotka Francka
po chłopsku chadzała.
Szaltuch z tureckim mustrem
na beztydziyń nosiła.
Spencerk w, czepc w, budek
pełny buł wertiko.
Kiecki, plyjdy i szlajfki,
wierzcheń, sześć lajbik w.
Dzisiok Francka w galandzie
kole gwiozd, miesionczka
filuje durś a cinyngiem
do Wiyszniego Ślonska.

GALANT

Galanił się galantno
Galant zawdy galantny.
Groł mietlorza na cyji
Blank gryfnej Ceczyli.
Groł jej ty i na skrzypkach,
Pinkolił na basie,
Przecz i tak po prawdzie
Przychlibiōł się Tysi.

NA MAKOWKI

Maku weź fest modrego,
bardzo dobrze młonego,
dodej cukru dwie gorści
bydzie słodki dla gości.
Mleka wlej srogi kubek,
z apluzin w pięć sk rek.
Dyńfuj poleku na gazie
a uwiadysz plynskiyrze.
Trocha dodej ty soli,
a bas cie nie zaboli.
Przodzi Omy i Mutry
do wilijnij makutry
wsuły greckie rozynki,
z orzech w ograbinki.
Ze dwie lyngi na sznity
kraje n znakomity.
W mleku potonkej jeszcze,
poukłodej w asjetce.
Jedna szkarta jest maku,
a na to lynga w mleku
i zaś maku szkarteczka,
na to lynga w szniteczkach.
Kiej na wirchu mak wek
z mak wkowych tych gł wek
maku bydzie zatelakokosem
posyj wiela.
Po wieczerzy, kiej dzieci
po geszynki polecom,
nabier maku dowoli,
wiela japa zezwoli.
yca bardzo smacznego
ni i tyz maszketnego.

PRZONIE

Cołki ech jest przoniem.
Do Ponboczka, kiery w niebie,
do blum w bele kaj,
do maszkiet w po łobiedzie,
do kołocza z posypkom
i szolki malckawy,
do familoka z łoknami
łozwartymi do mola.
do Omy, kierej mom zoc
i godom za troje,
Do mojej najgryfniejszej Nyszki,
z kierom ła a pod parza.
Onej godom za jedno.
Cołki ech jest Przoniem.

PRZONIE II

Przaja ci frelko
i durś mom cie rod.
Kiery nie przaje
temu gorzki świat.
Przaja ci dziotško
boś gryfno jak kwiot:
nelki, leluje,
brzimu cołki krzok.
Kiejś łoblecona
w stary chłopski str j
gaftom na ciebie.
Kociku ty, m j.
Prowda rzec musza
(tam do farona)
ześ najgryfniejszo,
kejs sebleczono.

W RUDZKIM FAMILOKU, KEREGO JU NIE MA

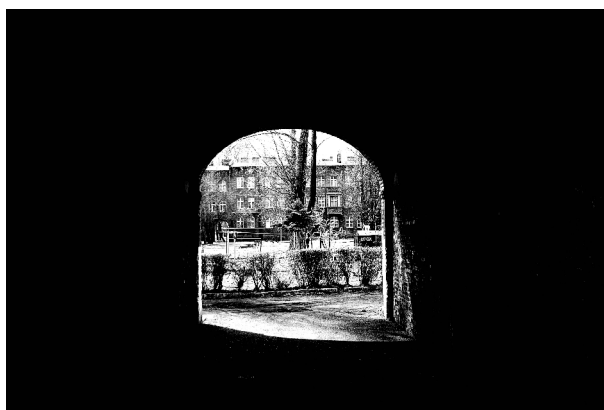
W starym, pustym, niczym familoku
oczodołami świecom resztki okiennych szyb.
Drzwi wiszone na dolnych zawiasach
łotwarte jak do ziewania, na murze grzyb.
Spalone downo na pobliskim placu
niy krzypiom ju drzewniane podłogi,
nie zagradzajom wejścia do izby
kiedyś zielone, dzisiaj zgniłe progi.
Nie krziknie z g ry Rudzko Starka
na bajtła, kery gowiedź goni,
Staroszek nie pociongnie z fajki
smolistego soku przedniego tytoniu.
Nie zakwicz sytościom gusiok
w chlewikach na Starym Werdonie.
Nie przejedzie na konnym wozie
haderlok popiskujonc na łokarynie.
Krzywe wysuszone gałynzie,
sterczonce zmurszałe konary,
liście rdzewiejonce pomimo wiosny,
w pamiyńci głyboke szpary.

WILIJO

Zawoniało karpem w Wilijo,
Piernik w mocze śliwki durś goni,
mak w mak wkach
Tańcuje,
Siemioniotka
Rajcuje,
Reks zagodoł,
Mruczek przisnoł,
a strzewiki w łobie szłapy mnie cisnom.
Spod łobrusa sianko wystaje,
Staro ryczka czeko na gościa,
talerz stoi
z łuskami,
by dobrobyt
był z nami,
bez ceskiego,
Strzybnego
w portmanyju cołki roczek jest pusto.
Drzewko rośnie koło byfyja,
Świeczki świecom kieby na niebie,
anioł świsnoł
Krzidłami,
Załomotoł
Klulkami,
drodzy ludzie,
boski cudzie,
prodzi zaś nie było w izbie tak czysto.

Dziś dzieciontko z Bo y swej renki
dałowszystkim fajnie geszynki:
łeb na karku
w potrzebie,
Zycie z Mojom
jak w niebie,
dobre rady,
zodny zwady
baba bydzie słodko wtedy jak zista.
Jezusiczku miły błogosow,
W trudne czasy kasa nom poprow,
jodła w gornku
na stole,
kulekn w szranku
na mole,
ur z wendzonkom,
schab z pieczonkom,
a pod stołem połno piwa durś kista.

KRZYSZTOF KOKOT

BARBORKA PO WODZIE

Dre mie fest po kościach
Wieka się ku łoknie
Popatrzeć jak jesień
Za szybami moknie

Nikaj ju kwiotuszka
Płoszkow mnij na drzewie
W lesie nage brzoski
Ryszawe modrzewie

Jak chopiony w rzyndzie
Łotulone w chusty
Patrzom kas daleko
Na horyzont pusty

Czy wr by sie spełniom
Barb rka po wodzie
Łostatnie roraty
Mogom być po lodzie

Fajka sie zakurzom
Kachlok w plecy grzeje
Starzik medytuje
A na dworze leje

Myśli jak zaklyncia
Powtarzom sie w koło
Dyszczowo Barb rka
W świynta bydzie biolo

.....
Nogle kolorowo
katać nic niy boli
przeca to niy szpasy
chyba siła woli

łopolone dziotłszki
dość knap majom szatki
jo z niymi na pla y
ju łoblykom batki

.....
Gruch! Fajka na ziyi
Hybnył ech na nogi
Zdrzymłó wom sie trocha
Nasz starziku drogi

Juzaś dre po kościach
Wieka sie ku łoknie
Popatrzeć na jesień
Ftoro ciyngym moknie

Jak sie tu niy zdrzymnonć
Przi takij pogodzie
Barb rka jest z dyszczym
To świynta po lodzie

BLASZANE ŁORGANKI

Mamie

Z modrego świata,
Przyszło zaproszynie.
Poszli my,
Na łostatni szpacyr.
Kamelki i gynsipympki,
Błyskały po rantach.
Grołech Ci
„W zielonym gaju,
Ptaki śpiywaom ”
A Ty,
Blank spokojno,
Bez zymskiego utraپیnio,
Szałś bez park,
Pelyn wonioncych jaśminow.
Ku rajskij jasności,
Ku wieczności,
Ku Bogu.

Ciyngiyım godałaś,
Niy ślimtej synku!
Mie tam bydzie lepij!

Świat tolyk bury mantel,
Furgajom blade szmanterloki,
Zimnym wiatrym gnane,
A jo Som,
Sztajfnymi palcami,
Trzimom blaszane łorganki.

CZYMU?

Ujek robił knefle do ortalionow.
Był bogaty miał staro dykawka!
Niy wytrzymał umar spokojnie w Szwajcarii.
Brat na grubie niy dorobił się milionow.
Był biydny miał polityczno czkawka!
Niy wytrzymał-glancuje Merca w Bawarii.
Jo miyndzy swymi, czasym to przeklinom
Chop normalny nawet niy brzidok.
Trzimom sie przaja ślonskij mowie.
Ino czymu małpy w chorzowskim ZOO,
Niyh mi fto powiy? Na m j widok,
łapami klupom się po gowie?

DZIKIE KAMELKI

Kominy usnyły wysoko.
Na sortowni cisza legła
smutnym flekym spoziyro
jak na glajzach
nadzieja ruścieje.
Widmo g rniczyj roboty
Trupioblade,
snuje się po cechowni.
Świynto Barbara-zaślimtano
ślazła z ołtorzyka.
Widzieli jom
Szła po marasie,
Z rozwionymi szatami
Holcplacym, ku hołdzie.
Łostały ino ślady
Na ftorych wiosnom
Zakwitajom dzikie kamelki.

DZISIEJSZO BIYDA

Biydy się naszym wstydza,
Tato, idź do roboty,
Prziniyś trocha piniyndzy,
Kupisz sie nowe galoty.
Mamie kupisz ty kiecka,
Bo mie tam nic nie trzeba,
Ale dlo modszych braci,
Leberwuszt bydzie do chleba.
Kaś twoje zdrowie stracył?
Tato juzaś się dusi?
Rano pognom na hołda,
Czasym zjeść sie coś musi.

Syn z tojcy rozprawioł,
To nie sprzed wojny godka,
Pora miesiyncy tymu,
Z dialogiem tym ech się spotkoł.

Na Ślonsk sie biyda wcisko,
Biydniejom familoki,
Niebo ju nie tak przychylne,
Nie takie jasne obłoki.

GODEJ DO MIE (MODLITWA)

Godej do mie łojcze, zimnym płatkiym śniegu,
W lato barwom tynczy, stadym koni w biegu,
Lotym szmaterloka, grzywom morskiej piany,
Białymi szczytami, co widza w oddali.
Dej mi poznać Panie, czy właściwo droga,
Ciyрпиń dej niy wiyncyj, niżli uniyść moga,
Postow na gościńcu, mondrych ludzi poru,
By pomogli czasym, dokonać wyboru.
Pozw l abym ciyngiy, chwolił Twoje imie,
Widzioł Cie we kwiotkach i we mrożnej zimie,
Abych czuł na ziymi, tchniynie Bo e czasym,
Mo esz mi pogrozić, huknonć gromkim basym.
Kiedy jednak przidzie ostatnio godzina,
Przyjmij mie do domu, jako swego syna,
Przygarnij ku Sobie, ju na tamtym świecie,
Niy bydź zbyt surowy, przecach Twoje dziecie.

KOLYBEJ MIE

Kolybej mie leko,
Jako fala łodki,
Koczej mie pomatu,
Niy bydź taki pryndki.
Przaj mi tak, jak słońko,
Gynsipympki kocho,
Delikatnie halej,
Bo jo dzioucha płocho.
Zabier mie na łonka,
Wywlycz mie do lasu
Tam, kaj ni ma ludzi,
Pośwyńć ździebko czasu.
Patrz mi w łoczy cinyngiyem,
Modrymi ślypiami,
Kuknij na me bułki,
Dziwuj sie nogami.
Podyńść mie sie starej,
Całuj bez litości,
Kiecka mi potargej,
W tyj dzikij miłości.
Kolybej mie leko,
Jako wiater kwiotki,
Koczej mie bez gańby,
I darymnyj godki.

MOJA ŚLONSKO DZIOUSZKO

Ło czerwonym słonku
Ju mi przestoń śpiywać,
Łońow na sztandarach
Ty niy trza wyszywać.
Do bytomskich strzelcow
Ju niy zaciongajom ,
Czynścij Karolinki
Za Karlikym gnajom.
Moja ślonsko dziouszko
Wyciepnij wspomnienia,
Niy bydź cinyngiy smutno
Spełnij me marzenia.
Łostoń mojom Wenus
Zgrabnom, uśmiychniyntom,
Niy ch na kalyndorzu
Zawsze bydzie świynto.
A w chwilkach tynsknoty
Przeca niy zaszkodzi,
Zanucić o słonku
Co krwawo zachodzi.
Babsko rzecz zaślimtać
I do łez się wzruszyć,
Fajnie ty mieć synka
Co te łzy osuszy.

NA NIKISZU

Wyszedł jo na chwila
z pejza u Gawlika,
blokom sie prziglondać,
zajrzeć do chlywika.
Napotkać kamratow
z WieczorkaÓ StaszicaÓ
łobejrzyć sie gruba,
przi świetle ksiyn yca.
Chlywik w ju ni ma,
hasiok ty zwalony,
m j rodzinny Nikisz,
w skansen zamieniony.
 ałość mie chyciła,
pichnył ech od razu,
włozłech przez pomyłka
Do Wr bla obrazu.

OŚWIADCZYNY

Jak wiecz r eech jechał do ciebie,
To strasznie mnie arty kopruchy,
Lynksztanga trzymotech swobodnie
Spod bryli wyciągom zaś muchy.
Ancug i koło w ciaplycie,
Choć mijom kału e slalomem,
Porzondny jo karlus, nie klipa,
Pucuja sie przeto pod domem.
Lakierki ściągom w antryju,
Knefle zapinom w szakecie,
Witom sie z moim dziubeczkiem,
Nojlepszym dziotłszkom na świecie.
Nie po to eech jechał na kole,
Jeść kołoc z posypkom, pić kawa,
Familio ju czeko przy stole,
Do mojej frelki mom sprawa.
Na czystych dylinach przyklynkom,
Wiązanka wyciągom zbulonom,
Jenkom się przy tym i stynkom,
Anielciu, zostaniesz mą oną?
Kochom cie trzi razy pedziała,
Ma dusza ju nie jest w rozterce,
Na szyi mi ciągle wisiąta,
Szczyńskiwe jest dziś moje serce.
Lynksztanga se trzymom swobodnie,
Spod bryli wyciągom zaś muchy,
Jak nockom wracotech od ciebie,
Cudownie mnie arty kopruchy.

PAMIYNTEJ SYNKU

W chodniku kaś, jakby mocnij zagrzmiało,
Strach napion nerwy i zniywolił ciało.
Głośno Wtoś zawył „Ratuj Matko Świynto”!
Cicho i cima, wiyncyj niy pamiyntom.
Potym z oddali dochodzi wołanie,
Chyba idom ku mie, dej im siły Panie!
Dej mi Bo e wytrwać, modla sie arliwie,
Kamraty ju blisko, artujom o piwie.
Ślimtom tak jak bajtel; sztajger do mie woła,
Nojpiyrw do szpitala, potym do kościoła !
Starzikowe mysli po gowie sie tłukom,
Kiedy nos pokrzepioł yciowom naukom...
Synku, na grubie głymbij wierzyć trzeba,
Z dołu g rnikom dalij jest do nieba.
Synku, w kopalni, śmierć jest niedaleko,
Pamiyntej wdycki, niy wiysz, co cie czeko.

POKUTA

Spowiadom sie Bo e
Ze swojyj ślonskości
Gniyw na Twyj gymbusi
Niyh bez to niy gości

Wybocz na volksliście
Naciongano tr jka
I to, ech niy pedziół
A mom w Reichu ujka

Za powstańczy mundur
Staro szczelba dziadka
Jego buchenwaldzko
Tragiczno odsiadka

Cyrpieć trzeba bydzie
Za łambinowice
Za somsiada świństwa
I Radio Glywice

Za szychty w niydziela
Choć niy było trzeba
Dej, bych z tym felerym
Dostoł się do nieba

Brzidza sie śtyrnostkom
I ksion eczkom G
Wicami o Gierku
Wszystkim - co fto chce!

Dej mi rozgrzyszyne
Chcą uniknonć kary
Pielgrzimować ponda
Richtung na Piekary

Zaś na Annabergu
Spotkom się z Niymcami
Moja siwo gowa
Posypia hasiami

I doł eś pokuta
Ciyn ko wedle mie
Być dobrym Ślonzokym
Czy chcom, czy ty niy

śtyrnostka - czternasta pensja praktykowana w g rnictwie

TAK SIE MYŚLA

Na astach bezlistnych
Jabko kono łostatnie
Chyto w krasne lica
Blade resztki słońca

I j o się miarkują
Wiele mi łostało
Tukej na łogrodku
Smutnych dni do końca

Dyć trzeba wszystko
Za sobom posprzontać
Uschłe downo liście
Stare dziady spolić

Ku Bogu na glanc
Wyzamiatać droga
I zamknąć fortka...
A reszta łosmolić

JAN KOŁODZIEJ

FRANCIK

Jeszcze się prze egnoł, synka pocałował
i poszeł na szychta g rnik jedyn staryÓ
ton swoji rodzinie pszonio niy alował
ale był ty chopym łod świynty barbary
Kyj zaczynął szychta i wlażył do szole
to patrzył na słońce, rzykoł mi się zdaje
co by po robocie gymboko na dole
zaś je mog łobejrzyć, bo mu bardzo pszaje
Razym z kamratami ściana rabowali
skarbnik klupnył krykomi wybuchnył gaz
wtynczos ujrzoł piykne światło kanś w łoddali
ponoć do mie franciku, to ju prziszel czasÓ
l wziyna Barborka Francika do siebie
bo boł dobrym chopym, takich potrzebuje
chocio niy łobejrzi słońeczka na niebie
teroz z aniołami duszyczki fedruje
Poszli ratownicy w czorno dziura w ziymi
Francika wolali, znodli yno ciało
teroz je wywiyźli i le y z innymi
i tak ju łostanie-widać tak być miało
Niy smuć się syneczku, onko patrz do gory
teraz jest ech hajer u samego boga
tukej jest tak piyknie i spiywajom ch ry
i teraz innaczyj byda wom pomagac
O Świynto Barbaro miyj na nich wejrzynie
coby im na zimi niczego niy brakło
a jak zaś na dole jakiś kamrat zginie
to weź go ku siebie, tam kaj piykne światło

*Pamiyńci gornikow z Halymby
22.11.2006*

MARCIN KUCHARCZYK

EUDAJMONIA Z FRYNY

tyn co pszoł mondrości
taki wymyśłoł atsdruk co by łokrzcić
szczynście i jakoś go mianować
ślonzok po szychcie jak się nacharatoł
chce się chwila dychnonć przy swoji
Laubie
kuknonć na briwa czasym flaszka wyduldać piwa
yno niy robcie zaś z ślonzoka gupieloka
pokozoł ju niejedyn hanyś eby dali poz r bo niy ino
mo muskle ale i pryn ny rozum
do mie hajmat to eudajmonia
jak familijo przy stole zasiado
i łosprawio o zdeawulowaniu wa bretu i wertikola
i to blank nowiuśkim cyfrowym foto aparacie
Sabata choc boł niypisaty
Homerym Tatr go mianowali kamraty
a nasz folklor durś jakiś felerny i zakompleksiony
mom nadzieja e to się chnet łodmiyni
i fryna sie w mekka ślonskości zamiyni
sam ko dy yje tym konckiem placu
farorz, mulorz i ze szkoły belfer
hanyś wiy co to moralny gysztel i go reszpektuje
niych inni bierom ta sztanca
a niy ino śmiejom się z ślonzoka jak z Dańca

JAK TAM WLYŚĆ ?

jak tam wlyść w te meandry ślonski godki
keby naszkryflać jakiś gryfny szlagier
przidoł by sie jakiś bagier
keby dulknonć tam driny
i wyfedrować koncek pomotlanyj liny
i by tak jak u indianer w to cosik znaczyło
i nagroda by sie sfinyło,
a tak cza się mynczyć dali z tom dioseckom muzom
yno niy chce klupnonć
co bych zaszaltrowoł
i sam wreście coś deklamowoł
nic ślonzok cierpliwy i uparty trza fyrlać dali
szkryflo bo szkryflać kozali
ale gańby niy sztrzimia
trza by coś naskwol zrobić
keby juror w urobić
co wom byda du o łosprowioł
ślonsko godka jest jak
bonclok z siemioniotkom
Twardy
Tradycyjny
ale i po chyrtolu pokilać umi

NIYDZIELA

ciyn ko nakryflać
jak w tym nacechowanym Ósacrum dniu
wonio na śniodanie koszt i smakuje bryjtką
jak się famiolijo sztiłjuje
tojciec przed lustrym umizguje
wybierajom sie na mszo,
matka biere łodświyntny klajd
bajtel pucuje szczewiki
po kościele wlezom na kołocz do omy mariki
ldom mijajom szafynstry
mały się zalebrowoł i to borsztajn by się wykopyrtnął
tojciec ciepnoł naburmuszony blik
wszystko ju mioł wyeklerowane mały zeflik
po sumie i babcinym kołoczcu na kerhof p dom,
porzykać za tym co ju niy bydzie
na słynnych ju w polsce
Kloskach
modryj kapuście i roladzie
przed wieczierzom na szpacyr
potym szolka kawy
doczkej jest jeszcze pudding ze szlakzanom a na to mandle
prawdziwo szpecyjo .
łod jutra zaś arbajt

EWELINA KUŚKA

CIOTKA AGNES

nasi ciotka Agnes kusku dowajom wodzie
na rzyce co szteluje czas.

Agnes poznali go mocka to poradzom
go szanować a e poradzom i majom go
w zocy jak mądrość kiero im dowo

yno szczyrbaty mały syneczek ze poroma
szkutkami pod łonsmarkanym kicholym
chyto sie pod boki i pokazuje małym
bachratym palcym na jejich pukel kiery
zrobiol im czas. gupi mały syneczek

DRZEWIANO MARYJKA

Kajście to siedli mamulko
Kaj lichu boroczko
Dyć na głowiczka się suje
Drobne liści ze krzoczkow
Dyć wos chroboczek gryzie
Dyć osa nerwuje sztyjc
I ptozek sztyjc szteruje
Wy niy godocie nic?
Nigdy niy halacecie
Mamuliczko z drzewa
Czy spodle tego krzoczka
Daleko wom do nieba?

ECIKOWY ŚWIAT

Kiejś las szłapoł tam i nazod
po Ecikowej łące coby niy musioł
daleko deptać siodoł se wtynczas
na placu mindzy cwegami i krolami
co praje wylazły z chlywika.
poradzioł siongnyć rynkom do starej
lipy chaloł kudlate głowy brzozek
a łone łotwyraty przed nim dźwyrka
swojich bioty ch jak gołymbie dusz
bo Ecik przoł stromom i tymu
noimyjyszemu gynsipympkowi
co knifym wyros miyndzy krzokami
janek i terozki kokot go niy wyszkubie
i przoł Ecik tej hołdzie wyrośnionyj
ze świata Skarbnika kamrata z młodości
bo to ś ni posyło wielki duch pozdrowiynia
dło howanych w jego chodnikach pyndzyjystow.

KAJ JE ŚLONSK?

Kaj je Ślonsk tym rychtyg ślonski?
Kaj uwidzisz go m j synku?
Czy go zejrzisz z hołdy szczytu?
Czy z kumina ijrzisz wiyrchu?
Czy go zmierzisz ludzkim wzrokiym
miyndzy wonglo pokładami?
Czy na grubie go uwidzisz?
czy w tej trowie umaznyj?
Czy łon szuści kajś we stromie?
Czy łon klupie w dachu szparze?
Kaj je Ślonsk m j mały synku?
Kaj kraina mojich marzyń?
Czy w powstańca trule le y?
We wojoka czapce starej?
Czy w bagniecie pociepnionym
zapomnianym na powale?
Naroz widza go m j synku
w twoich czornych łoczkach małych!
Widza przyszłość i nadzieja.
Widza cołki Ślonsk
Wspaniały.

KROTKO HISTORYJO STARZIKA HANKA

Tam kaj w pojstrzodku gości płynęła
mało krzipopka potu ściskali szlojder
a przywołali wojna,
pukła prastarce szolka na piecu
jak puko serce na konski i poszli
starzik we uniformie co im niy le oł
szyjc zaglondali we zdrzadełka
knefli a nareszcie miyndzy trowom
czerwionom jak fojera we głowie
roztrzaskanej na drobne łograbki
ujrzeli frela kiero wyniosła ich
ze frontu pod zopaskom

terozki siedzom łod mocka rokow
przed chałpom i plejom se
pomalušku kwiotka na zegrodce nieba

MARTA ZOWITKA

Miała biote kita jak odno.
Marta zowitka poradziła
dać kusku jak odno wydano
abo paradno abo szykowno.
Szwoczka na ancli
kaj za zaciągaczkom na ajmer się jszczy.
Za łoknym prosto z nieba łogibajom
się stromy chalajom ji czoło
a koczka na cyckach ji śpi.

Tyj zimny na stole cwibak na bifyju
klara złoci dudlik wiaer zastawioł
kumin ze cegielnie coby niy wpod
do tyju. mono przidom wnuki.
Marta zowitka mo biote kita
i szare lica co li om zegłówek
z łoblyczkom uszytom za starego piyrwy.

NA GRANICY

Ryszawe łogniki kulajom sie
naokoło bodziokow trowy
co go palce bajtli jej ich
muzyka jak bruszyni kosy
bez macanio wlaźła pod
spodek kaj rośnie tto kurka
frela chroboka biotego beboka
co przyfiurgoł sam z babim latym
i zostół na sztyjc

jeszcze starzik z rozkokoconymi
szkutami niy zdą oł złović mlycza
w bronotnym kaczoku a ju
krynconka ze sztyngla wiyszom
se na ucho dwanoście rokow jak
umrzyli świycom terozki
pod kypom choćby konszczyczek
metanu kierego niy poradzili chycić
mamulka ziymia

moji korzynie porozruwane butłym
strzylanio w przodku i martwom
gościom przodka z wongliczkim
jak łoczko w pieszczonku tyn
niewielki marasek pomiyszany ze
krwiom je mojom ojczyznom
i rzykaniym kiere stromy szuszczom

macom światło miyndzy gatynziom
i liściym, macom niebo dycko jak czuja
pod szłapami klupani serc je ech
Slonzoczkom - to ni ma leko być
dycko na granicy nieba i ziymi

WE TROWIE

kaj małe rozsiote kamelki
we ytku
kaj chabry śmiejom sie do chmury
na płocie
kaj gołąb jako biały anioł
na dachu
kaj pukel stawio kotek bury
jako by tam było
bez naszego przocio
ku miedzom i chatpcom
i hań...ku kiyrchowie
jako by tam było
jakby my niy przoli
naszej śląskij ziymi
naszej śląskij mowie
kiery marnotrawny syn
odjedzie herny
chce mieć gość tej zimi
bo serce go wiedzie
dycko ku tym stronom
ku ojcowskim progom
choićby i na chwila
rod nazod przijedzie

ZIELONOŁOKO

Siedzicie dumno, choć schorowano,
a gymba piykno, choć posmyrszczano,
a włosy białe i błyskawice pełne,
łoczy zapadłe, ale promiennie.
Przoci we sercu, lyki we taszce
biel na byfyju, czerwinyń we blasze.
Starko grubiorzow, matko wojokow,
babo powstańca zielonołoko,
Zielonołoko historie matko,
co krykom wspiyrosz sie przed upadkiym.
co szłapy spuchłe smyczysz po zoli,
co śląskie serce czysto cie boli,
co śląsko dusza gno hań do nieba.
Ukryjcie starko mi sznitka chleba.

* * *

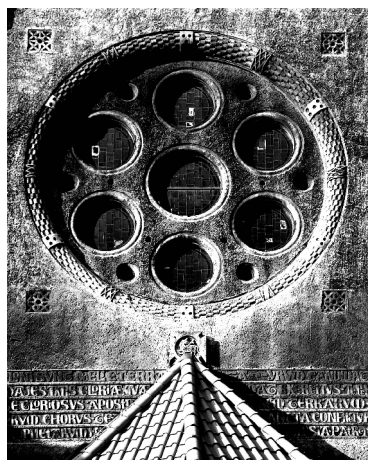
Erwinowi

Wolała ju to dudrani i dropani
egzemy na lewej szłapie.
Wolała ju to warzyni zupy z pieczek
co sama niy rada.

Zajs ślimok ze roł płonka spod płota
bajtle lopatrujom chorego szmaterloka.
Sipi.

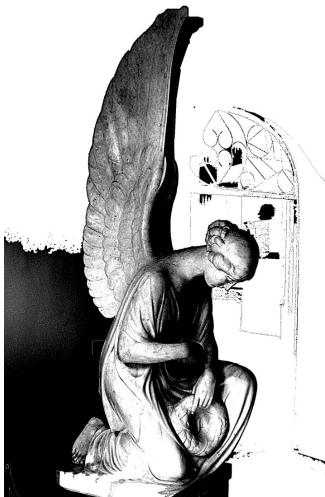
Erwinowi niy trza paryzola - idzie ku niymu
sago staro baba bez gańby - idzie ku niymu
bez roki zielonych trześni i łostatnich
gruszek bez grziby w lesie i śniyg na olszy
kaj gniozdo boczonja spadło wr z klarom
co zgasta łońskigo roku.

CZESŁAWA KWAŚNIOK

Majom za małe szczewiki
I za sroge serca.
Dzwigajom gowy ku niebu
Choć dla nich gwiazdy
Dawno ju zbledły.
Uparty się by trwać, by być
Mimo, e zapomniot o nich
Świat i ludzie.
odnemu niepotrzebne ich płaczki
I nadzieja ka do rano
Kruszono w drobny pył.
Przepadzite, chytają ko dy
Promyk słońca.
Czujnie spoziyrając w łoczy;
Szczęśliwe kedy samotność
Głoszcze ich dusze
I szczyńskiwe kedy ton śpi łobol
Z ka dym dniym tracom marzynia
I siły
Chcom furgać, ledwo ciorając nogami
Pokornie niesom sw j krzy przeznaczenia
Robionc coroz du sze przystanki na
Swoja Golgota
Som coroz bardzi przeźroczyte
A znikną całkiem.
łone.
Śwynte ony alkoholik w.

KAROL GW ́DŹ

LIST BEZDOMNEGO

Chciałbym wzbić się wysoko
Tak by być bliżej nieba
Być niezależnym łód nikogo
Nie prosić łó sznita chleba
 żyć spokojnie jak liść na drzewie
Nie czuć bólu i cierpienia
Być wolnym jak ptok na niebie
Krzywdzie raus dowidzyna
Z wierchu patrzeć na tyn łokrutny świat
Kaj niynawiść łondzi i som wojny
Zapomniyc łó zdo by się łysioncach łot
liść tam kaj ywot spokojny

MODLITWA

Otocz mnie Ojciec swą opatrnością Boską
I daj siłę w przetrwaniu codziennych trudności
Pozwól mi cieszyć się Twoją miłością
I prowadź bez zniechęcenia w ludzkiej godności
Spraw, aby chleb powszedni był dla mnie
I aby nie zgubił swojej słodyczy

ODSZOŁ

Latarnie zgośły
Wiater ucichł
Psy ju niy szczekoły
Świat zasnoł
Ciymno jasność tak nagle
Wejrzała na Niego z powagom
I doła do spokopiynio
Odchodzi w inno strona
Barzyj spokojno
Kaj szmaterloki się furgajom
I stresu niy ma
Ukojenie jedynie
Tam dynga jest wieczno
I zielone pola
Ptoki śpiywajom
Trwanie wiekuiste
Odszoł w kraina co
Wiecznościom się nazywo

BOGDAN NOWICKI

BIELSZOWICE

W mojim baraku kaj niygdy niy wroca
Jes piec łotwarty, popiół sie w niym świyci.
Z luftym szurajom papucie po opie
A z zaruściaty kołkastly wyła om śmieci.

Kwiotki jabłonki, wiyśni oraz śliwyek
Z poduszek rosnom wjetrzonych na płocie,
A co je prowda a co syn jo niy wiyom,
Kogut yno pieje, kura ciopro zymia, indyk kajś gulgocze.

I jes tam jeszcze storo łokiyannica
Mchym porośniynto co jom zawiyrała oma
I przoła tymu pod świyntym łobrozkiym
W biolych pierzynach jak ech le oł bajtlym.

GOŁYMBIE

Kochom moje gołymbie
łone lotajom
I majom całe modre niebo
Do siebie

Kedy widza
Jak wylatują w g ra
To tak
Jakoby u Ponb czka siadały
Na rynkach

Ale najwiyncy lubia
Tyn ich świst skrzydeł
I tyn szmer w lufcie
Kiery przypomino mi
Piyrsze kroki
Kiej ech leciół do Trudy
S kwiotkiym

łone pszajom Bogu
A jo moi klachuli

HAJER

Hołdy kaj furgajom
Szmaterloki,
Lauby z łokiyinnicami
W kerych wyciynto serca,
Gardiny co woniajom krochmalym
Na Wielanoc,
Ślonskie łonki,
Ślonskie łonki,
Ślonskie łonki z lipstami w białych wionkach
Co idom ku niymu z chlebym
Posypanym cukrym i śpiywajom:
- Dzisiej niy p jdziesz do roboty,
Dzisiej bydziesz wielki lyń,
My ci wypucujymy bolawe łoczodoły,
Byś boł piynkny w zmartwywstano dzিয়ń.
Hołdy kaj furgajom
Szmaterloki i korzyń po
Ściyntym drzewie co ta hołda
Sie.

IDA PO BOMBONY

yja
Jo yja ale moje kamraty tam
Miyndzy pokładami
Zostały

Fedrujom i fedrujom
Ich rynce som czorne
Jak ty wongiel

Gruba to miejsce
Kaj się yje
I kaj się umiyro

Jo yja ale moje kamraty
Tam Fedrujom i fedrujom

To tym myśla
Kiedy ida po bombony
Do wnuka

NIY PRZYSZOŁ ZE ZMIANY

Jo niy jes som
Mama mi dowo
Dugi jak chodnik
Na grubie szal
I macho biotom kopertom
List list łod łojca
A wtedy łotwiyrajom sie
Dzwiyrze a beskurcyja kot
Z łogonym czeko na rynka
Tego co w wonglu fedruje
Tak sie bawimy
A potym w łogrodzie
Wylatujom zy mnie
Zimne płatki i
Mama woło:
- czujesz śniyg!

OMA

Jo se samo oma
Czekom na tego pierona
Kerego kochom nad ycie

Ale jak ton przyłazi
Gardiny inaczyj świycom
Kura lepi się piecze
I wiy m e starzyk
Kiejby oł
To by z niym poszoł na ryby

Czekom na ta bezkrucyja
Łod rana do nocy
Mom rosół do niygo
Mom kolo

A galoty
Coch mu je kupiyła na targu
Wiszom na sznurze
Przy Boskiy Matce
Do kiery się modła
Aby przyszół

HENRYK POŁOK

WYLICZANKA-BIS

momy jużaś wyliczanka,
u was tramwaj -tukej bańka,
kalesony to spodnioki,
na skarpety godosz zoki,
małe strupki to boloki,
tam butczanka - tu ymloki,
momy nowo wyliczanka,
tu kroszonka tam pisanka,
tanie wina to jabole,
chopy z polski to gorole,
tam torebka tukej tytka,
u was czapka - u nos mycka,
guz na czole to jest buta,
miękkka piłka -u nos fula.
buty z drewna to holcoki,
u was łysi tu glacoki,
westa to jest kamizelka,
wasza panna - naszo frelka,
kocham cię to znaczy przaja,
zmyślny beret to jest kaja.
skrzynka z węglem to kokastła,
tam okrasa -tu omasta,
u was randka -tu zolyty,
wasze kromki, nasze sznity,
u nos siynie, wasze klatki,
tam spodenki, tukej batki,
tu gardiny, tam firany,
nasz nabity-wasz pijany,
karminadla - patrz mielony,
a g rnicy to pierony,
u was biedak u nos bokok,
to napisoł hynio polok.

WYLICZANKA - TERCJO

momy trzecio wyliczanka,
tukej kratzka jam falbanka,
podział pracy-ferezunek,
u was kredens tu szybunek,
 pralka ręczna to jest rompla,
 zamiast wujka momy onkla,
 tam widelce, tu widołki,
 w miejsce krzesel momy stołki,
u nos szatlot tam satatka,
nasza chadra to jest szmatka,
u was problem tu łostuda,
tam strzelnica , tu szisbuda.
 u was pączek , tukej krepel,
 na j zefka wołosz zefel,
 zupa z chleba to wodzionka,
 jajecznicza zaś sma onka.
nieco p źniej to niyskorzyj,
wy z proboszczem, my z farorzym,
coś zamoczyć znaczy tonknońć,
a coś tyknąc to jest szluknońć,
 o was urwis u nos najduch,
 tam jest rozw d a tu szajdung,
 tukej sznitloch, wasz szczypiorek,
 u nos bortek, wasz rozporek,
rozrabiaka to jest rojber,
wasza proca a nasz szlojder,
u was chłopczyk u nos bajtel,
na przedziątek codosz szajtel,
 u was ołnierz u nos wojok,
 to napisoł hynio polok.

WYLICZANKA - QATRO

momy czworto wyliczanka,
tukej gliniok - tam glinianka,
zrzutka na coś to jest ściepa,
oberiba - kalarepa.

sok z kapusty to jest kwaska,
a fartuszek to zopaska,
u nos lyjty, u was lanie,
wasze klucie, nasze ganie,
panna z dzieckiem to zowitka,
kromka chleba - u nos sznitka,
a motyle - szmaterloki,
ty wy z korbką to kurbloki.
du o m wić to fandzolić,
lekcewa yć - u nos smolić,
wł czyć się to znaczy smykać,
u was modlić - u nos rzykać,
schacharzony to zepsuty,
tu szczewikl a tam buty,
seblyc się - to jest rozbierać,
roztopiyrzać - to rozpierać,
u was katar - u nos ryma,
denaturat to jest bryna,
tu wyklupać - tam wytrzepać,
u was rzucać, u nos ciepać,
iść na randkę to zolycić,
u was złapać - u nos chycić,
tu zmarasić tam zabrudzić,
tam sprowadzić a tu skludzić,
ciepać machy - stroić miny,
tam obierki - łoszkrabiny.
u was onkoś - u nos yniol,
to napisoł polok hyniol.

jak wciśli ludzi do srogich blok w
i stała się modno wielko pyta,
pomatu zniko mit familok w,
stąd chciołech się spytać:

kaj majom dzisioj chować kr liki
ci co spyndzajom czas na pyndziji?
skoro ju całkiym znikły chlywiki
a hasiok stoł się zsyypym niczym,
we familokach wszyscy się znali
jedyn drugimu klucze łoddowół,
jak na urlopy kajs wyjy d ali,
abo jak czasym ktoś zachorowół.

na zmiana myli siynie i stody,
i wszyndzie było czysto a miło.
wedle chatupy mieli łogrody,
a na ławeczce się pogwarzyło,
a tera ko dy w bloku się zawrze
na pora mocnych zomk w i hok w,
odyn się niy zno, czorno jak w lagrze,
brakuje mocno nom familok w.

kiedyś na placu chopy się zesзли,
i przy klopsztandze st ł postawiyli,
do skata kista piwa przyniyśli
tak wolne chwile fajnie spyndziyli,
downij chop przinios wonglo z pywnicy
napolył w piecu - to jest w kachloku,
w izbach niy boło nigdy zimnicy,
tak dobrze yło się w familoku.

a tera ino jedyn drugimu
durch ino ciyngiyim czegoś zazdrości,
to niy po ślonsku, niy po naszymu,
za wiela zwady, za du o złości!

JERZY PORADA

MOWO ŚLONSKA

Beranie starzikow ło czasach minionych
W szynku przyi piwie labiydzynie urobionych
Bebłanie tego co jenzikiem durś miele
Rzykanie farorza we kościele
Fanzolynie ło artych
Wajanie - z grosza łobdartych
W siyni godzinami bab klajturzynie
Rechtorow mondrości prawiyynie

Mowa ślonsko sam wszehobecno
Trwej przez wieki całe
po wsze czasy być powszechno
W swej ojczyźnie małej

RACHUNEK SUMIENIA

Rok za rokym zmierzomy przed siebie,
czas tak drapko wrywo z ycia godziny,
i czeko a my tam do nich przidymy.

Troski i utropiyinia dnia codziynnego,
głymbokymi bruzdami na czole wryte,
coroz wiynco spojrzenia smutnego,
łzy samotności, gorzkie i skryte.

Ju się niy myśli tyła, co przed nami,
ycia niy ma potrzeby zmiyniać,
karmiyemy sw j umysł wspomniyniami,
niy roz robionc rachunek sumienia.

Chciałoby sie to wszystko nazod wr cić,
kejby szło tak ino zmiynić wiek,
naprawić i w lepsze łobrocić,
yciu swymu nadać inny bieg.

Terozki ino młodym mogymy prawić,
jak mają w yciu postympować,
to co u nos boło złe u nich poprawić,
by na starość niy musieli niczego ałować.

ŚLONSKA KRAJOBRAZY

ciymnoszare ponure Ślonska krajobrazy
spowite gynstom mrocznom mgłom
wiele to ju razy
kryślono koszmar tych stron

jak w ta mroczność wpisano pejzaże
kaj czerń inne kolory przebijo
wprowadzić ludziom uśmiech na twarze
dać nadzieja że to co złe ju mijo

znikajom z horyzontu kominy i szybów wień
a hołdy w bujny zielyni tonom
dzisioj Śląsk skłodo w ofierze
to samość tu kejs wyznaczono

choć barwy stowajom się tu jaskrawsze
a przyroda jakby się budzi na nowo
niy som to do nos czasy łaskawe
i wcale niy jest tak kolorowo

gdy na ycie nie mo na zarobić swojom pracom
a mosz zdrowe dwie ryncce i zapał ogromny
to zielyn i czysty luft nic tu niy znaczm
kej bytu nie idzie zapewnić potomnym

WSPONINEK O PAPIY U

Ko dy mo swoja świyczka, kero kedyś zgaśnie
i nic ku tymu nie zaradzisz
prydzie tyn dziyń, kej na zawsze zaśniesz
na zawsze swych bliskich łostawisz.

Tego dnia wszystkich nos smutek łogarnoł,
Niy bydzie ju z nami łojca Świyntego
Ponboczek do siebie go przygarnoł
tam się tera słu ba zacznie jego.
Cołki świat rzykoł o jego zdrowie
ale on ju oczy swe zawieroł
pogron ony w swoji cien ki chorobie
odchodzioł po lekku od nos...umiyroł

I tego dnia jakoś do nos dotarło,
e On i tak bydzie z nami dali
I e choć Mu się terozki umarło
my Mu przoć bydymy dali

Dzisiaj ju niy musi po świecie pielgrzimować
bo patrzy na nos kajś tam z dali
i mo e tam przydzie mu ty decydować
komu świyczka zgasić a komu zapalić.

ANDRZEJ ROCZNIOK

CHMORY

Chmory niybiońskie, co p ntnujecie!
Stepym farbiczki, ketom z byrkoma
Wygonione, kiej i my gzujecie,
Ze westa na cudzo schodnio strona.

Co wos goni? Mo no Bosko rynku?
Eli zowiść skryto, eli rankor?
Skuli sztrofy dyć mocie udrynka?
Kamraty jadliwe mieli jankor?

Niy! W m się łobmierzn ł z gorami skraj
Cudzo w m utropa i przojanie;
Durs w m ganc egal, durs eście s m fraj,
Niy w m hajmat i internowanie.

*(Michaił Lermontow - Chmury
tłumaczenie dostosowane pod kątem Śląska 1945)*

TYTUS KAMIL ROLSKI

CZORNO KLARA

Pistulce, Janoszowi, Francikowi Bule

yno się wyklucza
z chałpy
trefiom zarozki
czorno klara
kero we wodzie
przeglondo
moje puklate
dni

bezto
chca jej łodnalyźć
tyn z promieni w
kery mi cołkiem
przaji
i godo o nocy
choby to boto
świynto-zoklynto mycka
łoblykto na zawarte
łoczy

14.10.2007

PITAKA

pudź rań
nikaj niy ly
rojbroj ty pomoga
bezto dowom rada
Przekichać
ko do złoto kfila
m j plac je sam
Tukej
a flostyr markiewki
na niebie
robi za klara.

14.10.2009. Ruda Śląska

U STYKNIE WAJAĆ

ćmok
klupia a dźwiyrza
zawarte
małwiela widza
małowiela słysza
ojla byz jednyj
szłapy
ślimto na flyjcie
chnet wylynknionym
klankiem
prziptywo cyja
i ślipia rozwiyrom:
rychlyjszo rajza
mie czeko
mom szkrabka
seblec czopka
galoty
i szczewiki
trefić gryfno heksa
niy gańbić sie u
niy slatywać
w ćmok
do imynta
yno pozornie pedzieć:

niymo ebnie mom rad pok j

14.10.2009. Zabrze

nazod
pito miesionczek
za hołda
abo za si dmo
g ra
lygo sie
kajś
u niy nachyto
łod klary -
werci mu sie dekować
dyć blisko na mie
z wiyrchu
zdowo sie mo knif
coby zowdy
ko do chudobno kfila
ko do darymno grajfka
cosik posznupata
i namarasita
we waszych gowach

niy nachyto miesionczek
niy piźnie go
utropa
niy wykłupie
ze srebnyj teby
chichranio
yno jo
tynskno wajom
i stowom wedle

łokna

mom wony
czy zaroski niy występia
- zdo mi sie -
cołkij nocy

14.10.2009. Zabrze

* * *

niy ma dziwne
e gańba
choby mamlas
choby afa
abo gizd
doje epny koncek
a godo e doje
złoto g ra

niy ma dziwne
e w odnyj ksion ce
niy trefisz bojki
o galotach kere
lyzom bez chopa
do szynku

niy ma dziwne:
we ksion kach yno
papierzane bery
i musza mieć moja
mało pomsta:
siadom w banka
i pyndlym się jada
bez ślonsko
woniojonco gorzołom
cygaretom i potym
świynto ziemia.

14.10.2007

* * *

śnia i mom tyn sen
w mojim pierońskim
ajnfachowym szranku

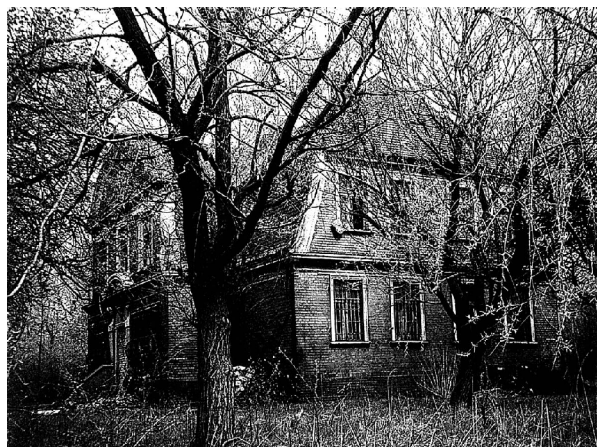
ała a do łonygo
coby się porzykać
coby w tyj godce
kero byz słow
kero wonio lipowym
kwiotkiem
yno je ciyn ko
choro
blank złośliwo
i chce łodmienić
moja drzewianno modlitwa
we fandzolenie
o bogu
o dziotkach we laubie ujka
haralda
o ciulikach z inkszego
placu
abo łonych karbinadlach
kere umarasify nom
szakety

śnia
i zarozki poradza sie

polotać z bajtlami
ze szlojdrym
abo ketami
ciepać kizloki
po hołdach
i mom curik siedym lot
i ciyn ko brzidko
kucom
kajś we łobszczanym
ajnfarcie:
ja, pamientom
Tinek doł mi
zakurzić cygareta

śnia i kucom
w godce kero bez
słów

SYLWIA RUDZKA-SIWONÍ

YCIORYS

Jo ech dziotcha ze szarleja, łojcowie stond rodym
I porzondnoch choć z „Rozciepu”; kości ł, szkoła, do dom
Na „Rozciepie” hasie, szkło i bele jakieś szmaty
I ze sztandu jabka, gruszki i zgniłe tomaty.

Połomane i blank dobre stoły, stare szranki,
Ze stro ak w wyciongali my słomki na bańki.
Jak piniyndzy mamie brakło poszli my na flaszki,
Przytargali stare druty i ze miedzi blaszki.

Jo mom jeszce dwie siostrzyczki to znaczy bliźnioki,
Wszystkie były my ciarachy i wszystkie bryloki,
Ale jak się ju za nami chopcy łogłondali,
To w sobota my sie rade we wannie kompali

Jak ech miała dziewiytnoście lot i trzi miesionce
Trefioł mi sie synek z Hajduk - taki rudzki Froncek.
Richtig, bardzo chcioł sie ynić, ale niy w kościele,
Bo był w partii i we ORMÓ, z mamuśkom na czele.

Moja mama roz pedziała: Mie bsie to ju hepie!
Łon pokornie ta legitka wyciep na Rozciepie.
Tak sie synek przypodoboł teściowy z Szarleja!
Ślub w kościele! na wesele farorz! mom nadzieja.

Roz mi pedzioł chop: dziubeczku w Altrajchu robotka!
I miyszkanie dostanymy - jak wygrano w totka.
No i tak my se miyszkali miyndzy gorolami

A ćwierć wieku i nazwani - asymilowani.

Dziś moj piyrsz chop u Bozi, za chmurkom se kuko
czy ech sama, czy innego chopa ju se szukom,
A jo gibko ze Sosnowca na Rozciep „wr ciłam”
I szczynśliwoch, e zaś mogą godać, bo „m wiłam”

Tak siedziatach ze dwa lata na szarlejskich śmieciach
I myślałach o swych wnukach i yniatych dzieciach.
Kejś mo pon B g pedziot: suchej - tako wola Bo a:
Mosz pojechać na wycieczka a do Raciborza.

Czymu Bo e mom tam jechać a niy do Krakowa?!
Niy dyskutuj z twojym szefym, moja jest w tym gowa.
W Raciborzu jest ulica Siwonia- pradiadka
Od chopeczka, co ci chca dać, - ty Siwonia Tadka

Jak ech stoła na rozdro u Siwonia i Rudzki
Kapła ech sie, e to paln Bo y a niy ludzki.
Siwoń z Rudzkom sie pobrali i miyszkaq w Rudzie
I choć Siwoń sie nazywom jest ech „rudzka” - ludziel!

Rozciep - Antrajch i zaś Rozciep stamtond na Godula
I tak sie tyn m j yciortys po tym świecie kulot,
Ale ju ech nazod prziszło do swoich korzynie,
Ju przekludzac sie nie byda, chyba e do ziymi.

REGINA SOBIK

WIERNOŚĆ

M i ty gołombku, wierny kamracie
ratuj mnie prosza, szukaj pomocy
pod tym betonem, co mnie przywało,
nie mogą przeca umrzeć tej nocy.

Poleć wysoko do samego nieba,
powydz Ponboczkowi, e jo tu czekom
i chocio bydom niedzielne loty,
jo na msza p jda, to mu przirzekom.

A jak by mi sie tak czasym nie chciało,
ty mnie spamiyntosz dziubeczkiym swoim,
mo esz mnie nawet porzondnie podziubać,
nie pogorsza sie, tyś kamratym mojim.

W tobie ratunek i pocieszyni,
nie dej mi umrzyc tej sromotnej nocy,
przyniyś na skrzydłach jakoś nadzieja,
wiesz te światła, tam szukaj pomocy.

Wysłuchol gołomb lamyntu kamrata,
światła taszlampy szuko w ciymności,
trzebie skrzydłami, jak by chciol prziniyś
na tych skrzydełkach trocha jasności.

Ju za nieskoro, gołombku wierny,
tw j kamrat umarł, wierność złostała
i p jdzie za nim prosto do nieba,
bo w jego sercu miejsca se szukała.

EWELINA SOK Ł-GALWAS

PIYTNOSTY WODZISŁAWSKI ABRAHAM

Biło Dama w rynku stoła
Nie straszyla a się śmiola!
Zapraszom do Wodzistawia!
„Cuda wielki Zdzisio sprawia!”
Kwiotkow pełno nasadzone
Łokna, stromy postrojone
Z rynku idzie procesyjo,
gro muzyka, szampan szczylo!
Czy zgupili we Wodzistawiu?
Czamu się tu ludzie bawiom?

Momy śwynto-prawi Dama
Pietnosty Roz Abrahama
Zdzisio Wodzislaw łodprawio!
Na rynku dorta postawiom!
Upiekom woszty i miynso,
Od ludzi bydzie a gynsto,
Na wieczor bydom szczyłali,
Łognie do luftu puszczałi!
Ko dy niech sam śwyntuje rod
Te siedemset pindziesiont lot

RADLIŃSKI FAMILOKI

W Radlinie na Ymie stare familoki
Piyknie wysztryndzone stojom jak wojoki
Łokna nowe dali, ściany wyszfarniały
Radlinioczki byrsztom ko do pucowały
Cegła sie czerwiyani, w łoknie stoi kwiotek
Ze ściany wystowo gusowy kokotek
Na dachu gołymbie w niebo spoziyrajom
Ze zegrodki Oma trowa wybiyrajom.
Niy ma sam chlywikow wele familokow
Ju nie noszom z gruby drzewnianych kulokow
Gowiedzi nie chowiom, kurow nie futrujom
W szopkach som gara e, auta tam schraniajom.
Omy coroz starsze, starzyki z krykami
Przestali grać w szkata, chodzom pod brylami
Na ławkach siadujom, troszyczka halacom
Na dziecka, co wrzeszczom, jak ju niy ma na company
Kaj eś ty się podziół nasz stary porzondku
Wyciepli cie młodzi i se le ysz w kontku
Ale się nie starej, co łoni miarkujom
Ko de nowe czasy starych potrzebują.

WODZISŁAWSKI ŁABYNDZIE

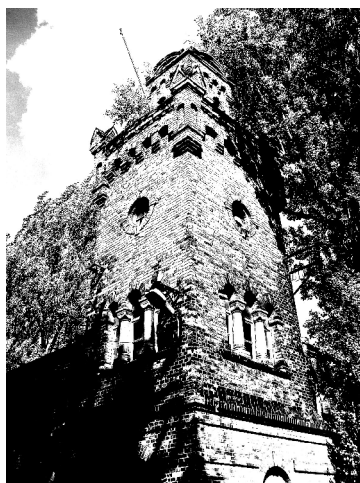
W parku kole stowka płakały łabyndzie
Powiedzcie ysz ludzie, co sam s nami bydzie?
Stówek coroz płytszy, woda je zmazano
Kaj bydymy dziecka wykludzać co rano?

Nie starej się ptozku, przidom lepsze czasy
Leśnica łoczyszczom, bydziecie się asić
Piykno budka stanie- we parku ozdoba
A bydom zowiścić gołymbie z Krakowa

Ludzi sam najedzie futru wom nasujom,
Fotografio zrobiom, łobroz namalujom.
Na rynek polecom, zjedzom po krupnioku
Dyć Wodzisław ni mo yno familokow!

Na taki wizyje łabyndź a podskoczot
Zaroz łabyndziowej wszystko wytłumaczot
Wodzisław choć piykny jeszcze wyszfarnieje
Tego Wom winszuja: nie traćcie nadzieje!

BRONISŁAW WĄTROBA

JAKUB BOEHME

Na misa cynowo z szewca ławy blikoł
Po cichu do Boga mo no przy tym rzykoł
Miska z jedny strony nojpiyrw mu blyszcząta
A potym ze inkszy światło łodbijała

Ju wiy! - Ju łobudzioł się we niym Bog-czowiek
W kerym zło i dobro jakby po połowie
Mo e w tym przebiyrac - zoglondać we siebie
Łod niego zale y - w piekle jest czy w niebie

Wyłoz ze swyj izby - stanoł chneł na progu
I poczuł e jakby się topioł we Bogu
Łogyń w niym buzuje a woda go gasi
Dusza się do świata tym sposobym łasi

Świat Bogym jest przeca - a łon z tego świata
Łod sia trza Mu za to dać dobro zapłata
Być durś blisko Niego pociongnoń ty inkszych
By Duch Świynty we niym stoł się jeszczce wiykszy

Dyć łostawioł szydło - piora prziszła pora
Natchniony napisoł ta bosko "Aurora"
Kero luterany pryndko potympiyli
Choć inksi do serca naprowdy się wzyyli

Ju prawie przeklynty - z wyroku niymowa
We Niebo swyj duszy wyszone kłod słowa
Na wieki nastympne się łone wryły

Wszakchwieczny mu we tym dokłodoł ty siyły

Choć szewc pomarł w końcu - prochym jego ciało
yło i yć bydzie co po niym zostało
Przez wieki ju siedzi to we naszych duszach
Te słowo czowieka zowdy bydzie wzruszać

Za Jakubym Boehme ku światłu idymy
Choć to niym niy wszyscy mo no cosik wiemy
Besto joch się szkryflać te rymy łodwa oł
to ślonskim mistyku trocha ty pomarzoł.

KOCHŁOWICKO LEGYNDY

W gródku nad Kochłowkom Kochlowiusz się siedział
był tuje spokojnie w bogactwa dostatku.
Ło srybrze w piwnicach można ktoś i wiedział
Dyć zły tref z Tatarym przyszoł na łostatku.

Grodek był malutki - besto słabo bronił,
Dziedzice niy yjom, sługi przepyndzone.
Frelka dyć łostała, co Azjata gonół,
Cera ochlowiusza - dni jyj policzone.

Gryfność kero piyrwyj zdo się szczyńściym była,
Terazki utropom, a e ślimtać trzeba.
Czambuł miół uciecha, niym śmierć jom skosiyla
Czy dusza się jeji wybrała do nieba?

Ciało na Widuchu ludzie pochowali
Przy mogile kamiyń wielki poło yli
I ze strachu w nocy tam niy zapuszczali,
Róne dziwy ło tym starzyki prawiyli.

MARYSINY GYSZYNK

Kaj Widuch Tatary konie popasali,
Cerze Kochlowiusza śmierć w hańbie zadali.
Tam ludzie rychtują niyszczyszno mogiła
coby tu na wieki we spokoju była.

o cud przy jyj grobie - kwiotuszki se bielom,
Niy było ich piyrwyj - chwata duszy ścielom?
Ludziska sie ziorkom ciekawym dziwujom,
Pogańskim zowiom - w końcu ty skosztujom.

SKARB KOCHLOWIUSZA

We Kochlowym grodku ze srybrym piwnice
Podobnoś Tatory ju tego szukali,
Dyć jednak niy znodli - pewno ło tym wiecie -
Prawiom, co te srybro kajsik zakopali.

Wiele śmałkow skarbu ju tego szukało
Wszystko po pr znicy - do dzisiej nie znodli,
Nikierym głos jakiś se słychać tu zdało
Łod frełki - szeptała, by wiana niy krodli.

UTOPKOWO TRAGEDYJO ?

Familjo utopkow we Kł dce miyszkata
Kajsik blisko dworu tod grofa zocnego
Kuźnica halymbsko coś to tym wiedziała
Dyc jako mom siyngnońc pamiyńciom do tego?

Ponoć jedyn starzik piyrwyj to tym prawioł
Ćwierć tysionca rokow tymu to się dzioło
Tref Donnersmarckowi koniec ycio jawioł
Besto i utopkom niy było wesolo

Pon ducha wyzionoł - w atobie Halymba
Farorz chnet łodprowio mszo za dusza jego
Uwidzieli na niyj i utopca gymba
Poczontkym niyszczycńcio to było istnego

Fest się parafiany kochłowicke burzom
Stw r z Kł dki w kościele! Jako to się godzi?!
Ju nikierzy nawet koniec świata wr om
Ze tego niyszczycńcie nojwiynksze się rodzi

Uradziyli tako - w noc świyntego Jana
Ksion oszek kropidłym nurt wody pokropi
Bydom we świontyni rzykać a do rana
Kł dka niychej poli łobrzidy co topi!

Ech - wrata fest woda a wyparowata
Familji utopkow ju jednak niy było
Się furka ze niymi ku Odrze kulata?
A mo no to yno tu komuś przisińyło?

STANISŁAW NEBLIK

RAJZA

Staro moja Ziymio, Grabowino miło.
Choć sie sam bez lata ju tela zmiyniło,
Pamiynć moja o Cia zostanie niezł mno.
Bydziesz w mojjich oczach, kere nie zap mni m,
Tych piyknych widok w, las w dookoła,
Tej kościelnej wie e, co na g rce stoła,
Starej szk ty mojjij, kaj ech długi lata
Chodził z pukeltasz m, czy zimy, czy lata.

Moja Grabowino, Ty, we sercu na dnie,
Bydziesz dycko yła, w szczeg łach, dokładnie.
Nic nie zdoło zmiynić tych sp mniyn o Ciebie,
Nic Cie nie ukradnie, hołda nie zagrzebie.
Nawet tak ogr mno, chwalowicko gruba
Na końcu zrozumie, e przegro ta proba.
Choćby przewr ciyla, chatupy, zegrody,
To mi nie ukradnie tych sp mniyn z lot młodych.

Jo Cie nie d m zniszczyć, byda walczył dycko,
Choć ju mo no nigdy tam nie byda miyszkoł,
Ale dycko wezna z szopy stare koło
I se zrobia rajza, mało, naokoło.
Wleza do Studziynki, po cichu porzyk m,
Znaj mych pozdrowia, kerych pospoty k m,
Na miedzce przistana, pod tym starym str mym,
Siedna se na chwila, a posp min my,

Jak ech kedyś skokoł, po gałynziach, astach.

Choć ech sie wykludziył ju downo do miasta,
To mie jeszcze dzisiej ci ngnie do tych str n,
Kaj ech sie urodziył, tam, kaj st ł m j d m.
To se spacyruja, tak miyndzy brz zami.
Czasami znojduja jakiś stary kamiyń,
Kery sie sam ostoł, w trowie, zap mniany,
Tak, jak Grabowina, w te chaszczce wdeptany.

Mię tyn stary kamiyń przinosi nadzieja,
To se z nim pogod m, trocha roześmieja.
Tyn kamiyń mi godo, e s m jeszcze miejsca,
Na tym naszym Śl nsku, podobne, jak wieś ta,
Moja Grabowina, m j stary Radzij w,
Kaj widać te ślady naszych, downych dziej w.

Świat sie wartko zmiynio, gno wszystko do przodku,
Ale mie coś w sercu, gtymboko, w pojszodku,
Ko e czasym wr cić, do tych lot mini nych,
Do tych starych str m w, kamiyni zbul nych,
Do tych znanych miedzek, do tych p l, czy las w,
Do kr tkich galotk w, szczewik w z marasu.

Nie roz se sp min m, jak siedza na ł nce
I pasa barany. Tam dali zaj nce,
Na polu w kapuście, ogryzaj m listki.
Jeszcze chwila dłu y, a ze er m wszyscy,
Ale jo je cicho i dow m im pok j,
Bo to s m wsp nmiynia. I płaczki we oku.

Czas ju ruszać dali, siodać zaś na koło,

Jeszcze zrobia rundka pod t m star m szkoł m.
Stana se na chwila, wejrza w jedne okno,
Mo no tam za szyb m rectora ty spotk m,
Pogrozi mi palcym, e zaś wagaruja,
To siod m na koło, a ju dali pruja.

Teraz m m pod g rka, bo w str na kerchowa,
Trza ty nad grobami pochylić ta głowa.
Ida tak pomatu, czyt m na p mnikach,
A te gymby widza, jak w starych filmikach.
Mama, tata, starzik, starka, ujec, ciotka,
Fajnie tak po latach ty ich czasym spotkać.

Postoś chwila cicho, porzykać Zdrowaśka,
Wieczny Odpoczynek, Ojczy Nasz, od Staśka.
Tak, jak te kamiynie sp minaj m przeszłość,
Groby n m godaj m, co nas kedyś czeko.
I na chwila jeszcze wleza do kościoła,
Ale czas ucieko, trza dosiodać koła.

Jeszcze roz za siebie yno się obejrza,
Na ta Grabowina, na kościelno wie a
I ju gn m do przodku, bez Kelowiec, prosto,
A potym zdłu glajz w, kole tego mostu.
Ćmi sie ju na dworze, koło do gara u,
Tak się k ńczy rajza. Do drugigo razu.

NAWR CYNII ŚLONZOKA

Klynkom sam-przed Tob m, a pochyłom głowa,
Jak syn marnotrawny, po latach tułaczki.
Wybocz, Śl nsko Matko, przyjmij mię od nowa,
Przitul mię do siebie, wytrzij z lica płaczki.

Choć nieroz tak było, ech się Ciebie zaprz ł,
We szkole, w robocie, jak P n B czka Pięter,
Choć godać ech przestoł, a m więc ech zaczn,
Tyś je moja Matka i przajesz mi przecie .

Niy mioł ech odwagi o Cia się upomnieć,
Jak Cię opluwali, chcieli wiara zł mać.
Choć była eś skryto, niy m g ech zapomnieć,
Czuł ech Cię we sercu, trzimoł ech Cie w d ma.

Przychodza z pokorom, bo wiym, e wyboczysz.
Choć ech człowiek słaby, a nieroz ech zgrzesz ł,
W końcu ech zrozumioł, przejął ech na oczy,
Wrac m sam do Ciebie, a szuk m pomocy.

CZESŁAW EMŁA

WIGILIJNY STOŁ

za wigilijnym stołym wszyscy ju zasiedli
ino porzykomy i bydymy jedli
ino porzykomy łopłatek złomiymy
jo zacznna od omy i sie pobeczymy

na wigilijnym stole łobrus szkroblowany
ło kule na mole na nim szpecyjały
jo ju mom łoskoma na makowki moczka
strzimej - pado oma - na moczka trza poczekać

przi wigilijnym stole kolyndy śpiywomy
dycki tak dzieciontko ko dy rok witomy
jedyń talyrz łostoł odnymu niy wadzi
zaproszomy ku nom my wom wielce radzi

SPIS TREŚCI

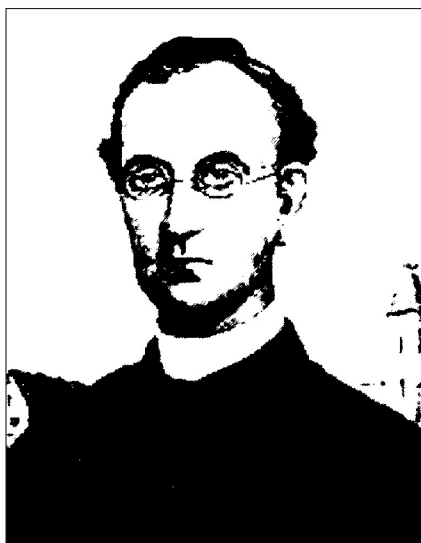

Krystian Gałuszka	
<i>Przedmowa</i>	6
Łukasz Bro ek	
<i>Dom</i>	10
<i>Moja</i>	11
<i>ycie</i>	12
Danuta Dąbrowska-Obrodzka	
<i>Przelatujom bociany</i>	14
* * * /w łotwarte łokna/	15
* * * / eby się uwijać/	16
Barbara Gromotka	
<i>Ponboczek padół...</i>	18
Marek Waclaw Judycki	
<i>Ciotka Francka</i>	20
<i>Galant</i>	21
<i>Na makowki</i>	22
<i>Przonie</i>	23
<i>Przonie II</i>	24
<i>W rudzkim familoku</i>	25
<i>Wilijo</i>	26
Krzysztof Kokot	
<i>Barborka po wodzie</i>	30
<i>Blaszane łorganki</i>	32
<i>Czymu ?</i>	33
<i>Dzikie kamelki</i>	34
<i>Dzisiejszo biyda</i>	35
<i>Godej do mie</i>	36
<i>Kolybej mie</i>	37
<i>Moja ślonsko dziouszko</i>	38
<i>Na Nikiszu</i>	39

<i>Oświadczyzny</i>	40
<i>Pamiyntej synku</i>	41
<i>Pokuta</i>	42
<i>Tak se myśla</i>	44
Jan Kołodziej	
<i>Francik</i>	46
Marcin Kucharczyk	
<i>Eudajmonia z fryny</i>	48
<i>Jak tam wlyść ?</i>	49
<i>Niydziela</i>	50
Ewelina Kuśka	
<i>Ciotka Agnes</i>	52
<i>Drzewiano maryjka</i>	53
<i>Ecikowy świat</i>	54
<i>Kaj je Ślonsk ?</i>	55
<i>Krotko historyjo starzika Hanka</i>	56
<i>Marta zowitka</i>	57
<i>Na granicy</i>	58
<i>We trowie</i>	59
<i>Zielonołoko</i>	60
*** / <i>Erwinowi</i> /	61
Czesława Kwaśniok	
*** / <i>majom za małe szczewiki</i> /	64
Karol Gw źdź	
<i>List bezdomnego</i>	66
<i>Modlitwa</i>	67
<i>Odszoł</i>	68
Bogdan Nowicki	
<i>Bielszowice</i>	70
<i>Gołymbie</i>	71

- Hajer* 72
Ida po bombony 73
Niy prziszło ze zmiany 74
Oma 75
- Henryk Polok
- Wyliczanka-Bis* 78
Wyliczanka-Tercjo 79
Wyliczanka-Qarto 80
 * * * /*Jak wciśli ludzie do srogich blokow/* 81
- Jerzy Porada
- Mowo Ślonska* 84
Rachunek sumienia 85
Ślonska krajobrazy 86
Wspominek o Papiy u 87
- Andrzej Rocznioł
- Chmory* 90
- Tytus Kamil Rolski
- Czorno klara* 92
Pitaka 93
U styknie wajać 94
 * * * /*nazod/* 95
 * * * /*niy ma dziwne/* 97
 * * * /*śnia i mom tyn sen/* 98
- Sylwia Rudzka Siwoń
- yciorys* 102
- Regina Sobik
- Wierność* 106
- Ewelina Sok † - Galwas
- Piytnosty wodzislowski Abraham* 108
Radliński familoki 109

<i>Wodzistawski łabyndzie</i>	110
Bronisław Wątroba	
<i>Jakub Boehme</i>	112
<i>Kochłowicko legynda</i>	114
<i>Marysiny gyszynk</i>	115
<i>Skarb Kochłowiusza</i>	116
<i>Utopkowo tragedyjo ?</i>	117
Stanisław Neblik	
<i>Rajza</i>	119
<i>Nawr cyni Ślonzoka</i>	122
Czesław emła	
<i>Wigilijny stoł</i>	124

V REGIONALNY KONKURS POETYCKI
- PO ŚLONSKU
IM. KS. NORBERTA BONCZYKA